

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	16 kor. — fill.
Negyedévre	4 — —
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	20 kor. — fill.
Negyedévre	5 — —
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor. — fill.
Negyedévre	6 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszatérésére vagy jogörzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes példányok ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, aug. 28.

Mumusok.

A középkorból olvassuk azt a törvényt, hogy »a boszorkányokról pedig, melyek nincsenek, többé szó se legyen!«

És azért alig másfélszáz évvel ezelőtt még vigan pattogtak a máglyák s az ég felé röpködő szikrák mintha gunyolódva kérdezték volna a felvilágosodás századának embereitől: »Hát csakugyan vannak boszorkányok? Ti vagytok-e bolondok, vagy elődeitek voltak azok?«

A Corpus Jurisban ott volt ünnepélyesen kihirdetve, hogy boszorkány nincs. És azért mégis mindenki remegett azoktól a rémektől, melyekről pedig törvény erejével mondotta ki, hogy nincsenek.

Eppen úgy, mint a hogy a gyermek is kézzel-lábbal tiltakozik a mumus ellen s mégis ott látja minden falon.

*

Ilyesforma gyerek-rémlátásai vannak a hazai német sajtó diszpeldányának, a Pester Lloydnak is.

Minden héten megírja ékes lajthántúli nyelven, hogy Magyarországon az u. n. agrárizmusnak semmi helye; hogy magyar agrár-párt nincs, mert nem lehet; hogy Darányinak mennie kell. Olyan fölséges szuverén hangon beszél ezekről, mintha legalább is igaza volna. Csak az teszi aztán gyanússá ezt a nagy igazságot, hogy szükségesnek látja a P. L. minden héten megírni.

Hát mégis csak ott látja a mumust a falon? Daczára annak, hogy minden héten kikiabálja: nincs, nincs, nincs!

Ugy látszik, valami fenyegetést érez a P. L. De hogy ez a fenyegetés csak olyan mumus-féle alaktól származnék, azt egyelőre bátorzkodunk kétségbe vonni.

Kitől van oka a Pester Lloydnak és hiveinek félni?

Vagy helyesebben: kitől *nincs* okuk félni?

A hívek nagy táborában ott szerepelnek mindenk előtt a politika jelenlegi vezéralakjai. Ezeket igen egyszerű elv fűzi ide: a pénz segélyével jutottak a hatalomra, a pénz tartja őket most is markában, igyekeznek hát ők is a pénz embereinek kedvében járni, hogy fenn-tartassanak.

Egyik kéz mossa a másikat.

A P. L. vazallusainak másik csoportjába azok tartoznak, a kik magukat szeretik önérzetesen »magyar kereskedelemnek« nevezni, pedig voltaképpen először nem magyarok, másodsor a mit ők művelnek, az nem kereskedelem, hanem csak olyan »seft.« Nem magyar az eredetük, a nevük, a gondolkodásuk, az érzelmük, legtöbbször a nyelvük sem; csak a pénzük magyar. És míg más állam kereskedelme arra szolgál, hogy az államot támogassa, messze külföldön az állampolgároknak új kereseti forrásokat nyisson, ez által az állam befolyási és hatalmi körét, tekintélyét és anyagi jólétét emelje: addig a mi u. n. kereskedelmi világunkban a lelkiismeretlenség uralkodik, a rengeteg csőd és csalárd bukás megrendíti a külföld bizalmát s a helyett, hogy a kereskedelem a nemzeti erőknél szárnyat adna, még az itthon levő erőket is megbénítja, más foglalkozási ágak rovására kedvezményeket igé-

nyel maga számára s ehhez a közönséges haszonleséshez nem áttolja föltenni cégérül azt, hogy »nemzeti kereskedelem.«

Nem érdemli ez a kereskedelem szót. Seft, csak közönséges seft, öntudatosan üzve saját zsebeik megtömésére és a többi hiszékeny alak kifosztására.

Mindezekhez járul, mint az már rendes jelenség, a balekok özöne, kik sirnak, nevetnek vagy korholnak vezényszóra, a mint éppen szükséges.

Ime, ennek a diszes gárdának a szócsöve a P. L. Ezek öltögetik nyelvüket Darányira és híveire, kik mentő jobbot nyújtottak a »fajmagyar kereskedők« által tönkre tett ruténeknek, a kik nem akarják a magyar gazdák verejtékével megszerzeni idegen jött-mentek számára a kenyert, a kik előtt első a magyarság, a dolgozó nép érdeke, aztán jön egy nagy semmi s csak utóljára az elősdielk eltar-tatása.

Ugyan ki ijedne meg, ha ezek jelentik ki, hogy Darányi megbukott? Különösen, ha eszünkbe jut, hogy hiszen a P. L. szerint Darányi már három héttel ezelőtt megbukott?

Kaczagató figura lenne a P. L. ezzel az örökös siránkozással, ha nem volna a dolognak még komikusabb háttere, mely az előtérben lejátszódó bohózatnak elveszi az élet.

A P. L. a kormány kimondott ablaka a külföldre; ezen át diskurálnak minisztereink külföldi gavallérjaikkal, a külföldi lapokkal. Darányi pedig a kormány tagja, a kinek utóvégre szintén joga van ezt az ablakot udvaroltatásra használni épp úgy, mint használta néhai Bánffy Dezső báró ur.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

D a n k ó - e s t.

Olyan fenséges holdsugaras, májusi éjszaka volt, mikor a virágok, a szellő, a csillagok ezrei szerelemtől reszketnek; mikor a szerelmében boldog szív a gyönyörök tengerében fürdik: mikor a gyötrelmében vergődő szív megszakadni kész.

— A holdsugár misztikus fényt borít az éjszakára; az akáczlombok fehér fürtös virágának kedves illata, szerelmesen ölelkezve a májusi langy szellővel, terjeng a levegőben. Ily titokzatos, szerelmes éjszakában a kielégítetlen vágyak örülten kinozzák a szívet; ilyenkor, mikor a fűszál is ráborulhat párjára, a boldogtalanság majd megőrjít.

Hangosabban dobognak a szívek a könnyű tavaszi ruhák alatt, mélységés lánggal ég a vágy a szemekben. A tavaszi ébredés mámorában kéjeleg ember, állat, növény, az egész nagy mindenség; még a mindenét vesztett fájt szív is új reményekkel altatja magát. Még a szenvedők szemében is új tűz lobog valami ismeretlen, boldogító nagy érzelem után.

— A holdsugártól fényes, virágillattól langyos éjszakában az akáczlombok fehér szirmai hullanak a fényesen kivilágított csinos

kerthelyiség felterített asztalaira, az asztalok körülülő nők színes blouzaira, a férfiak, többnyire sötét, öltönyeire. Megpihennek szeliden, szinte félénken, ott, ahova lehullanak. Egyik itt, másik ott; nem tudják a másik percében mi vár rájuk. Olykat bizony kiméletlenül ledobják magukról, míg a másikat vékony, finom ujjcskák szeretettel simogatják. Eppen, mint mi; egyikünk ide, másikunk oda pottyán e kolosszális földgolyó bison, sohsem tudjuk mi vár ráink; nem ismerjük még csak a következő pillanatnak rejtelmét sem. Egyikünk kap az életben egy nagy darab keneczet a szenvedések-ből s ezen rágódik teljes életén; míg másikunk gyönyörben uszva mindenki által becézgetve, gond nélkül halad az életen át.

— Szegény kis illatos szirmocskák, miként minden élő és létező dolognak, elmulás a ti sorsotok is. De e rövidke életpályátokon egyiket jobb helyre juttatja a véletlen, mint a másikat. Ha már el kell szakadnotok egymástól, ha már el kell hervadnotok, legalább ne taposnák össze a földön gyöngye fehér szirmocskáitokat Virágosztónőtokkel bizonyára örömebb haldogálnátok ti is oda, hol szerető, könnyű kezek simogatják haldokló szirmaitokat, mint a föld porában a futkosó pinczerek kemény lépése alatt nyögni el utolsó, fájdalmas sóhajaitokat.

— Ama szegény szirmocska is bizonynyal

fájó könyekre fakadt oly nagyfokú kiméletlenség miatt, minőben részesült. Épp most dobta a földre egy haragos német katonatiszt, a miért az a kis ártatlan virágocska az ő sörös poharába merészkedett. Nem elég, hogy a földre dobja, de rongy szemétnak is nevezi! No de ilyen érzéketlen szívet, még ha a weffenrock alatt dobog is!

— Így morfondirozgat a szomszéd asztalnál ülő fiatal leányka, ki szemtanuja volt e felháborító brutálításnak. Kapott is tőle a katonatiszt olyan megrovó tekintetet, hogy ha ezt felfoghatja, mentén bocsánatot kér az ártatlanul bántalmazott hulló szirmocskától; sőt talán fel is veszi s tárczájában helyet ad neki a többi gyöngéd emlékek között, mik az érzéketlenül dobogó katonaszív fölött pihennek.

— De hát ez a katonatiszt most éppen a daltársulat nőtagjait vette élesebb szemle alá s így nem láthatta meg a reá irányuló szép szemek haragos tekintetét. Ilyenformán megmarad fölöle az előbb alkotott vélemény és a fehér homlok mögött tovább szövődnek a gondolatok, miknek eredményeképp köny csillámlik a sötét szemekben, el iratva a szegény katonákat, kik ilyen vad érzésű felebbvaló kemény szigora alatt, valószínűleg keservesen sinylődnék.

— Ha nem szégyenli e poetikus lelkű szép leány, bizony felvette volna a szegény földre dobott szirmocskát s finom ujjcskáival, illato

E helyett Darányinak az a sors jutott, hogy éppen ezen a különben kedves ablakon át hajigálják fejéhez a legvastagabb gorombaságokat.

Hát nem kacagni való komédia ez?

Egy dolog azonban világos: hogy Darányi nem eshetik egyenlő elbánás alá a többi miniszterekkel, nem való közérjük.

Csak már most az a kérdés, mi lesz üdvösebb a nemzetre: ha Darányi marad, vagy ha támadói győzedelmeskednek?

Ez a kérdés egyelőre még nem aktuális; annak idején, reméljük, ránk nézve kedvezően fog megoldatni. Most csak az tűnik ki, hogy az ablakoska, a P. Ll. nem felel meg hivatásának úgy, a mint kellene.

Be kell hát falazni és új ablakot vágni.

A P. Ll. a kormány szolgája; a P. Ll. nem szolgálja gazdáját; tehát a P. Ll. elcsapandó.

Nem kell hozzá más, csak egy kis erélyesség.

K. A.

Az osztrák válság és a választások.

Mikor Széll Kálmán és Körber Ischlben jártak, megirtuk, hogy Körbernek van egy érthetetlen, Magyarországra is kiható terve: azt akarja, hogy az osztrák Reichsrath feloszlatása esetén a magyar országgyűlést is oszlássák fel és válaszsának Ausztriában és Magyarországon egyidejűleg nép képviselőket. Akkor Széll Kálmán Ischlben ki kelt e terv ellen, azért, mert ő és pártja még nem készültek a választásokra. Most már maga a miniszterelnök is kürtölteti világgá, hogy az osztrák válsággal kapcsolatban nálunk is választások lehetnek. A félhivatalosak sorra beszélnek a választásról, sőt a »Magyar Nemzet«, a kormány félhivatalosa most már saját információi nyomán fejtegeti, hogy az az osztrák válsággal kapcsolatban nekünk is választanunk kell, hogy mutassuk meg, mily imponálóan nyilatkozik a magyar közvélemény a monarchia mostani viszonyainak állandósítása

mellett. Szóval ma már Széll is vallja, hogy tisztán Körbertől függ, hogy mikor legyenek Magyarországon új választások és a maga módja szerint előkészíti a talajt, hogy önálló magyar királyi intézkedés legyen a mit osztrák előterjesztésre s a magyar miniszterelnöknek eredetileg ellenkező előterjesztése dacára Magyarországon is elrendel a felség.

Mit akarnak a csehek?

Prágában már tisztában vannak azzal, hogy Körber békeügyi akciójában aligha lesz fogantatja. A kilátások a parlament munkaképességének visszaállítására napról-napra megcsappannak. Körber az ugynevezett cseh nemzeti tanács elé akarja terjeszteni javaslatait: ez a tanács pedig oly elemekből áll, melyeknek a legtulzottabb cseh nemzeti követelések is elégtelenek és a melyek oly magasra csigázzák fel kívánalmaikat, hogy lehetetlen velük megegyezni. Ezeknek az elemeknek jelszava: obstrukció a késhegyig. Az osztrákok tehát ott vannak, ahol voltak.

A Reichsrath közeli összehívásának tervét el kellett ejteni és ismét előállanak a régi eshetőségek:

1. Kísérlet új választásokkal.
2. Katonai diktatura.
3. Abszolútizmus.

Mi azt hisszük, hogy a 2. és 3. eventualitás alkalmazása előtt meg fogják tenni a kísérletet az új választásokkal. Ez pedig azt jelenti, hogy nálunk is — új választások lesznek.

A kivándorlások kérdése.

Az ország különböző részein észlelt kivándorlási mozgalmak, valamint a csendőrség által az uzsora-ügyben indított nyomozások eredményei a kormányt tudatos és kellő tapintattal vezetendő erélyes akcióra készítetik. Erre vall az a körülmény is, hogy a földmivelésügyi miniszteriumban nemcsak a telepítési törvényjavaslat előkészítésén dolgoznak, de a kivándorlás kérdését is alaposan tanulmányozzák. Az igazságügyminiszteriumban pedig az uzsora-törvény módosítását készítik elő. Mind a két törvényjavaslatnak az alapja Sélley Sándor mi-

niszteri tanácsosnak a felvidéken tartott vizsgálata alapján tartott emlékirata. Sélley emlékirata — mint értesülünk — részletesen foglalkozik a kivándorlás okaival.

Mattasics-Keglevics.

Egy rövidke kis értesítés jelent meg az osztrák hivatalos lapban, a mely úgy elenyészett a többi hivatalos közlés özönében, mintha soha ott sem lett volna. Arról szól, hogy a möllersdorfi katonai fegyintézetben fogva levő Mattasics-Keglevics Géza ellen fogsága tartamára elrendelték a gondnokságot s gondnokul dr. Gamperling Sándor ügyvédet nevezték ki.

Valahányszor felmerül az élet számtalan mozgalmá és jelensége között Mattasics-Keglevics neve, mindannyiszor aktuálissá válik az a nagy és fontos kérdés, hogy vajjon mikor revideáljuk a katonai büntető törvényt oly módon, hogy a kor szellemének és a modern állam követelményeinek megfelelően? Mikor tűnnek már el a sikátorok, a sötét folyosók, a titokzatosságok a katonai büntető bíróságok előtt? Mikor jön az az idő, hogy az egész világ láthatja, mit csinálnak fiainkkal, ha sorsuk odaállítja őket a katonai bíróságok sorompói elé? Mért nem a fiaink-e azok, kik minden percében ki vannak téve a katonai önkénynek? A katona igazsága nem olyan igazság-e, mint minden más emberé s nincs-e joga a közvéleménynek, hogy megnyugvást keres a katonai ítéletben is.

Fölfedezett összeesküvés.

— Románia és Bulgária harca. —

A tegnapi nap szénázciója a bolgárok hadikészülődése. A konstanzai dandárparancsnok, Candiano-Popescu tábornok jelenti, hogy Szilisztriában a bolgár csapatok nagymértékű erődítéseket végeznek és hogy nagyobb csapatösszpontosítást észlel. Ugyancsak ilyféle hírek érkeznek a du aparti városok hatóságaitól. Lehet, hogy e hírek kissé túlzottak, de tény az, hogy az összes Romániában lévő bolgárokat gyakorlatra hívták Bulgáriába.

lehelletével vigasztalhatta volna a rajta esett méltatlanság miatt. Mily szépen eltérne a többi között, mely-k olyan szeretettel hulldogálnak reá; egész bájos lénye, a fehér terítővel leborított asztal, telehintve ez illatos kis szirmokkal. Itt szeretettel fogadják őket, itt királynőjüket találják fel; ezért hulldogálnak ide oly nagy örömmel.

— De egy eldobott, hervadt virágszirmot ugyan fel lehet-e venni észrevétel nélkül? — a nélkül, hogy az szöbeszédre ne adna alkalmat, különösen akkor, ha azt egy nem is igen vén, de igen-igen ördöngős kinézésű katonatiszt dobja el.

Igy csak fájó szívvel nézi, mint leheli ki picziny viráglelkét fehér testecskéjéből a siető pinczerek súlyos lépte alatt, mint hal meg időnek előtte az öt megülő durva cipőtálpok reánehézedésétől.

— Annál nagyobb örömmel, fényesen csillogó szemekkel nézi rózsaszín selyemblúzá, mily édes megnyugvással pihennek rajta a reá-hullott illatos fehér virágok. Előtte az asztalon halommal áll a hulló-szirm, nem szabad abból egy levélkét sem eldobni senkinek; ezek az ő védenzei, ezek az ő szomorú kis szívének ártatlan vigasztalói. — Rajta kívül bizony alig akad valaki, csak egy is, ki pártfogására, szeretetére méltatná e csendesesen hulló akácvirágokat. Pedig sokan vannak e kerthelyiségben, kiknek lelkében a poézis illatos virága nyílik. De más az, ami most kötvé tartja a figyelmet,

más valami — az életfentartásnak nélkülözhetetlen kelléke; igen prózai, ami mellett eltörpül a poézis pompázatos virága gyöngye kis illatnélküli fűszálacskává — ezt a prózai valamit úgy hívják: étel.

A poézissel nem ér rá az ember ilyenkor foglalkozni, mikor a pompás ételek étvágygerjesztő illata ingerli az innyencz nyelveket. A zenét, a dalt örömmel hallgatja evés közben mindegyikünk s ez határozottan jól is esik, sőt orvosi ajánlatra, egészségi szempontból, követendő is. Mert a zene, a dal felvillanyozza a kedélyt és jobb étvágygal eszünk.

— Még a legeifásultabb kedélyű egyén is, ha nem is nevetésre, de — mosolyra nyitja ajkait, hallván az országos népszertűséggel bíró humoros Göre nótákat. Ki mondja, hogy nem jóízűbb minden étel, ha az ember közbe nagyokat nevet? Lehetetlenség e dalokat nevetés nélkül hallgatni, még a legkomolyabb s pápaszemmel legerősebben felfegyverkezett professzornak is.

— Ugyancsak birkózik a komolyság a nevetéssel egy fiatal tanárban, ki a kerthelyiség közepét elfoglaló legnagyobb négyesögű asztalnál ül és asztaltársaival egyetemben a paedagógiát képviseli. De tegyük kivételt egy fiatal hirlapíróval, ki az asztalsarkon ül s kit könnyű tüzes vére egyáltalában nem praedesztuál a paedagogiai tanszékre. A vis a vis saroknál ül a kis tanár, ki le is tette pápaszemét, úgy véelve, hogy könnyebb a komolyságot megtartani,

ha nem fixirozza a humoros dalok érdekesen komikus előadót. Tőle jobbra az asztal két oldalán csupa nők ülnek, baloldalán pedig kizárólag férfiak. A hirlapíró és a tanár képezik a két végállomást, akik érintkeznek a nőkkel, a többiek el vannak szigetelve. A hirlapíró nem tudna el lenni nélkülök, a kis tanár pedig nem veszedelmes, különben is szomszédnője egy 40—50 közötti, valamikor igen szép leány.

— Ellenben a hirlapíró mellett egy harminczas gyönyörű szőke asszony ül hatalmas termettel. Úszik is a kis zszurnalista a dicsőségben rettenetesen. Boldogan hajlik szomszédnőjéhez, fülébe dudolgatva, a daltársulat éneklő tagja után:

Hej az asszony, meg a bor megvigasztal mindenkor haj!

De vajjon méltányolja-e a szép asszony azt a nemesebb ügyhöz méltó buzgóságot, mikor mily szerelmes pillantásokat vet szemközt ülő, nemkülönben hatalmas férjére.

— A legtávolabbi asztalnál ülők is mindent elfelejtő, boldog megnyugvással élvezik a mesébe illő, fenséges éjszakát. Minden szem ragyog, minden arcz mosolyog. Lágyan csengő nevetés, halk beszélgetés közzé az evészközök diszkrét zöreje vegyül, mindez semmi diszharmóniát nem okoz, előkelő, finom csend, mi rávall a jelenlevők magas intelligenciájára. Hirtelenében azt hihetnők, tizen sincsennek, de végig tekintve a jelenlevőkön, látjuk, hogy óriási közönség az, mely ilyen figyelmes csend-

Romániában is harcias a szellem, habár a komoly politikusok sem hiszik, hogy a konfliktus vége háború lesz, mert az összes európai hatalmak a béke föntartására törekednek és nyomást tesznek a bolgár kormányra, hogy teljes elégtételt adjon Romániának. Mégis úgy látszik, hogy a román kormány is komolyan veszi a bolgár csapatmozgalmakat, mert azt jelentik, hogy Lahovary tábornok hadügyminiszter megvált a tárczájától és átveszi a vezérkari főnökséget. Lahovary tábornok a legkitűnőbb katonák egyike; a híres saint-cyren-i felső katonai akadémiában tanult, Boisdeffre tábornok iskolatársa volt és ő nyerte el hatvannyolcz között a második jutalmat.

Florescu vizsgálóbíró tegnap este letartóztatott az északi pályaudvaron egy bolgár embert, éppen abban a pillanatban, mikor ez Take Jonescu volt minisztert meg akarta gyilkolni. A tegnap reggeli kormányparti és ellenzéki lapok nagy megbotránkozással irnak ez elvetemült merényletről, aki tegnap délig minden faggatás mellett sem akart semmit sem mondani. Zsebében egy új, hat töltésű revolvert találtak és egy Szófiában, július 28-án keltezett utlevelet.

Florescu vizsgálóbíró részletesen ismeri már a Károly király ellen szőtt bolgár összeesküvés összes szálait. A letartóztatott bolgárok közül hárman tudnak az összeesküvésről. Mindent bevallottak a bolgárok, azt is, hogy az összeesküvésre vonatkozó akták és tervek sokáig Bukarestben egy főrangú személyiségnél voltak elrejtve.

Az Adevarul tegnapi rendkívüli kiadása azt hiszi, hogy az összeesküvésben nagy része van Stankovics itteni gazdag uzsorásnak, a ki a bolgár ügyvivő, Teodorov dr. veje.

A Patriotul félhivatalos jellegű lap ugyan csak tegnap déli rendkívüli kiadása azt jelenti, hogy az összeesküvés terve a következő volt: a királyt októberben akarták meggyilkolni és ugyanaz nap a több ezerre rugó bolgár-macedón bandák, melyek Ruszcsukban és Sumlában katonai gyakorlatot tartanak abban a időben bolgár tisztek felügyelete mellett, hirtelen betörték volna Dobrudzsába és kihasználva a Bukarestben uralkodó nagy zavart, e provinciát anektálták volna Bulgáriához.

Óriási feltűnést kelt Bukarestben az összeesküvés leleplezése. Több előkelő politikai személyiség, különböző pártokból, azonnal az igazságügyi palota elé hajtatott és Florescu vizsgálóbírótól egyéb részleteket is tudakoltak. A vizsgálóbíró azonban minden további fölvilágosítást megtagadott.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

* **Rulikovszky emlékezete.** Mint minden évben, az idén is fényes gyászszertartással emlékezett meg városunk polgársága *Rulikovszky* Kázmér halála napjáról. A felállított katafalk a város gyönyörű koszorújával impozáns volt, mivel azonban egyáltalán nem állott arányban a résztvevők kis száma. A város részéről *Komlóssy* József polgármester helyettes, tanácsos vett részt, rajta kívül még *Darvassy* Lajos tanácsost és *Rimlér* Károly főkapitányt láttuk részt venni a gyászszertartáson. Polgárság, mint említettük csekély számban. A gyászmisét dr. *Vucskics* Gyula plebános tartotta segédlettel. A katafalkot igen izlésesen díszítette *Germán* Károly intézete.

* **Kinevezés.** *Mándoky* Sándort, ki legutóbb mint karkáplán szolgált a káptalani kórusban, a m. kir. honvédelmi miniszterium a *soproni* honvéd reáliskolához tanárnak, illetve honvéd lelkésznek nevezte ki. Az új katona lelkész szeptember hó 1-én foglalja el állását. Kinevezése igen széles körben kelt érdeklődést, mert széleskörű ismeretsége volt városunkban. Előzékeny, kellemes modoráért igen kedvelt embere volt városunk társaságainak. Új állásában sok örömet kívánunk neki s reméljük, hogy Sopronban is csakhamar népszerű lesz az új honvéd lelkész neve.

* **Az orsz. közegészségügyi felügyelő Nagyváradon.** Dr. *Frank* Ödön országos közegészségügyi felügyelő jelenleg Nagyváradon tartózkodik.

Megtekinti a mezőtelegi olajgyárat s az ottani szennyvíz levezetését a Körösbe. — Tegnap megnézte a Szent László-járványkórházat, amely teljesen megnyerte a tetszését. Kilátásba helyezte, hogy a betegápolási alaphól kibővíti a járványkórházat.

* **A katolikus egyetemi internátus,** melynek létesítését a katolikus nagygyűlés is sürgette, mint örömmel értesülünk az Alkotmányból, már a legközelebbi iskolai év elején megnyílik az Irányi-utca 22. számú házban a Szent Imre-mellett. A tagok, kiket egyelőre a helyszűke miatt csak korlátozott számban vehetnek fel, jutányosabban kapnak teljes ellátást, mint magánházaiban s már is többen részesülnek jövedők révén kedvezményekben. Bővebb felvilágosítással szolgál az érdeklődőknek *Glattfelder* Gyula dr., a központi papnevelő tanulmányi felügyelője, az intézet vezetője. Kívánatos volna, hogy a katolikus társadalom lelkesedéssel karolja fel e szent, szülőkre és tanulókra egyaránt áldásos intézményt, hogy az minél előbb megizmosodva hatalmas tényezőként szerepeljen a katolikus intelligencia nevelésében.

* **A párisi kiállítás kitüntetései.** A párisi Journal Officiel folyó évi augusztus 18-iki számának rendkívüli melléklete 334 oldal terjedelemben közli az 1900-iki párisi világkiállítás zsűrije által megítélt összes kitüntetésekét. A kiállításnak kerekaszámában 75.000 kiállítója volt. A beszédben, melyet az augusztus 18-iki ünnepélyes díjkiosztáson tartott *Millerand* kereskedelemügyi miniszter, megemlítette, hogy a zsűri megítélt: 2827 díszoklevelet (grand prix), 8166 aranyérmét, 12.244 ezüstérmét, 11.615 bronzérmét, 7938 elismerő oklevelet. E szerint a zsűri 42.790 díjat osztott ki. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy ebbe a számba bele vannak értve a közreműködők is, akiknek ugyanazon fokozatokban és majdnem ugyanannyi kitüntetést ítéltek meg, mint a kiállítóknak.

* **Trónörökösnek magyarul tanul.** *Chotek* Zsófia, *Ferencz Ferdinánd* trónörökösünk felesége, legújabb elhatározása szerint magyarul fog tanulni. A trónörökös már fel is kérte *Rimely* Károly dr. besztercebányai püspököt, a megboldogult *Rudolf* trónörökös nevelőjét, hogy ajánljon neki magyar nyelvtanárt. A püspök dr. *Lányi* Józsefet, a besztercebányai papnevelő intézet tanárát jelölte ki a szép feladat megoldására, a ki már Bécsbe el is utazott.

ben hallgatja a daltársulat dicséretet érdemlő, szép előadásait.

— A kisértő zenekar finom stakattói is tisztán hallhatók, ugytetszik, mintha ezt figyelné a lehulló akácziromok királynője, vagy talán csak lelkébe mélyedve keresi, várja a nagy csodát, az ismeretlen ideált — az eszmény megvalósulását. — Mikor hosszú idő múlva lassan felemeli fejét, tekintete egy közeli asztalnál ülő szerelmes párra téved, kik boldog önfelédtségben, kis madárkák módjára etetik egymást. Földöntuli boldog enyelgésüket látva, olyanféle érzés vesz rajta erőt, minőt az érezhet, ki a vendéglő ablakán nézi a bentlevők jóízű falatozását, míg ő idekűnn üres gyomorral fázik, neki a melegségből is csak a más kályhájánál jut annyi, hogy éppen meg nem fagy, egyideig csendesen tűri azt, de utóbb vad ekeseredés fogja el, ha másnak van, miért nincs neki is, csak egy szemernyi. Már a mulatóhelyre is elviszi boldogságát és pazarul bánik vele, neki egy mákszemnyi sem jutott, hogy egy parányi kis helyen megszusorgathassa.

— Ah de csend! — a finom zaj is elnémul, halotti csend lesz azonnal, amint a nótakirály heg-dűjével a pódiumra lép. Mindenki visszafojtott lélekzettel, feszülten várja a nemzeti kincs heg-dűjéről elhangzó siró, zokogó hangokat. A szellő is megáll, a falevél sem mozdul, csak az akáczirom hull lágyan, neszelelül.

— A mélységes csendben csak a hegedű sir keservesen, a sápadt dalköltő zokogja el benne szíve, lelke óriási fájdalmát. Megszakítás nélkül játsza egyik dalt a másik után; mint ahogy a sziv megszakítás nélkül szenved el iszonyatos kínjait.

— Száll a hang a hegedűről, leszáll a szívek legmélyébe, rezgésbe hozva annak fájó hurjait, a szemekbe csalva a dalköltő legnemesebb jutalmazását, a bus nótákkal fakasztott igaz könnyeket.

Csodákat művel az a nóta, melynek magyar szívből nyílik virága. Az előbb még vidáman nevető hallgatóság mozdulatlanul, könnytől homályos szemekkel, hallgatja a bűbajos szomorú hangokat. — Mit érez e diadalra a nótakirály? Elvezi-e a dicsőséget, vagy talán annyira lenyűgözi a fájdalom, hogy nem mámorosodhatik meg a dicsőségtől? — nem csilámlik szemében az örömeinek parányi sugara sem, halvány arca bánatos marad, szeméi mély fájdalomról szólnak.

— De elhallgat a hegedű, leszáll a nóta király is az emelvényről s még mindenki mozdulatlanul ül helyén. Majd egyszerre — mintha most ébredne lethargiájából az egész hallgatóság — óriási tapsvihár köszönti a fáradt dalköltőt.

— Csak az az egy leány hullatja most is könnyeit, végig gördülnék fehér arcán, harmatként ragyognak a lehullott akácziromokon. Nem figyel tovább az énekszámokra; annak a

hegedűnek fájó hangjai vibrálnak lelkében szüntelen. Puha habfehér vánkosán fektüdve is csak e siró, e bánatos dalokat hallja az éjszaka mélységes csöndjében.

— Exaltált lelkében a gondolatok zsongó sokaságából szavak bontakoznak egymásután, mik — ugy tetszik — mintha valami régi, elfelejtett versnek a lélek mélységéből újra fel-támadó ismeretes szavai volnának. Egy vers. Hol hallotta, mikor? Sohsem tudja; gondolkozni sem tud, azt hiszi álmodik. De nem ébren van; felkel, gyertyát gyújtva íróasztalánál sebtében papírra veti, nehogy reggelre visszavandoroljanak az elfelejtettség koporsójába. — Lefekszik, most már el is alszik, de álma nyugtalan. Álmában a fülébe hegedűli valaki az édes, szomorú hangokat, az a hegedűs nem a nótakirály; ez valaki más, kit az életben tán sohsem fog feltalálni.

Reggel felébred, fáradt, kimerült nagyon. Lassan emlékezetébe tér az este, az éjszaka, álma — de a vers nem. Álmosan néz széjjel finom izléssel rendezett szobáskájában és íróasztalán meglát egy papirost, olvassa:

Isten veled nótakirály, elvitted a lelkemet;
Bárhol bolyongsz, bármily messze
Sohsem hagy el tégedet.

Akáczirom illatos volt a májusi levegő;
A muzsikád nótakirály
Hej be nagyon kesergő!

* **A román királyi pár Budapesten.** *Károly* román király feleségével tegnap reggel 7 óra 50 perczkor a bukaresti gyorsvonattal *Budapestre* érkezett. A király kísérelével együtt kiszállott és a keleti pályaudvaron levő hercegi váróteremben megreggelizett. A királyné a korai idő miatt nem szállt ki. A király fogadására megjelentek az államrendőrség részéről *Pekáry* József főkapitányhelyettes és *Pavlik* Ferencz főfelügyelő, az államvasutak részéről *Kovács* üzletvezető, *Ofner* felügyelő *Neumann* és *Krempe* állomásfőnökök. A király kísérelében voltak *Warthiadi* tábornok főhadsegéd, *Manrocordat* ezredes, *Baranga* őrnagy, *Vall Orso* magán titkár és *Sachs* utazó marsal. A királynét főudvarmesternője, *Mme Maurogheni* kísérte. A királyi pár reggel 8 óra 50 perczkor *Bécsbe* utazott.

* **Fürdői élet Pöstyénben.** A fürdő idény e héten érte el tetőpontját Pöstyénben. Augusztus hó 26-án a fürdővendégek száma 6400 volt. Hosszabb tartózkodásra oda érkezett többek közt bajnai báró *Vojnits István* Bács-Bodrogmegye, *Baja* és *Zombor* városok főispánja és oroszfi *Mikó Árpád* maros-tordamegyei főispán családjával.

* **A színházi bizottság ülése.** A színház felügyelő bizottság *Komlóssy* József h. polgármester elnöklété alatt a helyszínen tegnap délután 11 órakor tartotta meg az ülést.

Az ülésen jelen voltak:

Dús László, Bordé Ferencz, Rimler Károly, Ragány János, Szokoly Tamás, Száhlender Károly, Kunz Gusztáv, Sztarill Ferencz, Hegedüs Géza, Pékánovics Imre, Busch Dávid, Lovass Zsigmond, dr. Radó Ignác, dr. Dóri Ferencz, Csordacsics Ferencz, Rendes Vilmos és Krubicza József építés-vezető.

Az ülésen *Sztarill* Ferencz bizottsági tag észrevételét tárgyalták, a ki a színház előtti tér feltöltése ellen tett kifogást, mivel azt túl magasnak tartja, mi által a színház kilátása nagyon veszt. A bizottság hosszabb eszmecsere után elhatározta, hogy ebben az ügyben akkor dönt, a mikor a színház környékét fogják rendezni. E határozattal az ülés véget ért.

* **Elfogott templomrablók.** A sándorfalvai határban álló kápolnát az utóbbi napokban háromszor kereste fel néhány vakmerő fosztogató és e három látogatás eredménye-

kép minden értékes dolgot, a mi elvibető volt, elraboltak. A csendőrségnek most végre sikerült kézre kerítenie a rablókat. Négyen voltak és a legidősebb még nem több tizenhat évesnél, de van köztük 13 éves fiú is. A csendőrök a négy fiatal gonoszlevőt, a kik töredelmesen vallomást tettek, beszállították a szegedi ügyész-ségi fogházba.

* **A város vízfogyasztása.** A forró időjárásban a vízvezeték óriási vizet szolgáltat naponta. A magas tartályban kevés a víz, azonban aggodalomra nincs ok, mert minden erősebb intézkedés nélkül is lesz elég víz. Mire a honvéd hadapródiskola és a többi laktanyák benépesülnek, valószínűleg vége lesz a nagy forróságnak s nem lesz olyan nagy a vízfogyasztás.

* **A nazarénus vallomása.** Szokatlan vallomásnak voltak a fültanui tegnap a rendőrség alkalmazottai. *Szabó* Lajos, egy igénytelen fiatal napszámos teljes szerénységében jelent meg, a ki elmondta, hogy a nazarénus hitre tér s így nem akarja, hogy egy bűn is nyomja lelkét. »Az Ur mindent lát, az Ur előtt nem lehet titok« mondta s mély megilletődéssel vallotta be súlyos bűnét.

Egy napon *Kállai* Sándor favágóval elhatározták, hogy mivel vékony keresetükből megélni nem tudnak, hamis pénzt gyártanak. A két bűntárs a forintos pénz után gipsz másolatot készített és abba ónantimónt öntöttek. A hamis tallérből meglehetősen számban Nagyváradon is került forgalomba, a mikor több panaszt lehetett hallani e miatt.

A pénzeszínálók megrakva hamis pénzzel Nagyváradról először Debreczenbe mentek, a hol sikerült a hamis tallérokra tudni, majd Miskolcra utaztak, itt azonban majd rajta veszték. *Szabó*, előadása szerint, ekkor nagyon megijedt és elvált bűntársától, a kit a miskolczi kellemetlenség nem riasztott vissza, hogy manipulációját tovább ne folytassa és hasonló szándékkal Egerbe utazott, azonban szerencsétlenségére, mert itt rájöttek üzelmére és nyakon csípték. Jelenleg állítólag az egri rendőrség hűvös czellájában pihen nagy körutjának a fáradalmait. — *Szabó* Lajos azonban *tiszta* lelkiismeretere hivatkozva *Kállait* okozta, a ki őt a bűnös manipulációba beleszalta.

* **Jóváhagyott közgyűlési határozat.** Nagyvárad város törvényhatósága tudvalevőleg 400—400 koronát szavazott meg, hogy abból a mérnöki hivatal és a városi főorvosi hivatal egy-egy tagja megtekintse a párisi világiállítás s azt tanulmányozza. A belügyminiszter a közgyűlés ezen határozatát helybenhagyta.

Langy szellőre akácvirág lehullatja szirmait;
Bus nótádra, barna kis lány
Elrejtja a könnyeit.

— Hogy került ez ide? Elcsodálkozik
Majd lassankint tisztolni kezd agya és emlékszik,
hogy ő ezt álmodta és, no de mily érdekes!
le is irta.

— Elmult az akácnyílás ideje, a hársak virágzanak, telítve van kellemes illatukkal a levegő.
A júniusi szelid holdsugar vissza hozta a nótakirályt.
A kerthelyiség valamennyi asztala körül ismét együtt ül az a kedves hallgatóság,
mely becézett kedvenczét mindannyiszor oly igaz szeretettel keresi fel.
Ha távozik, fáj a bucsuzás, ha már elment, mindég vissza vágyja őt.

— Egy virágos hársfa alatti asztalnál nagy társaság foglal helyet, élénken beszélgetve, közöttük a fatörzséhez támasztott háttal magára mélyedve ül az a leány, kinek legmélyebben bevésődik lelkébe az az édes-bus magyar muzsika.
Szeme élénken csillog, talán egy kis örömmel, hogy újból hallhatja azt.

— A szerény dalköltő, mintha szégyenlené művészetét, csendesen megvonul a zenekarban s játsza finom stakattóit.
Mikor a közönség türelmetlenül szólítja: Halljuk a dalköltőt,
halljuk a nótakirályt, akkor lép igen szerényen és egyszerűen az emelvényre, hogy újból hallassa csodás művészetét.

— Az első darabot nagyon izgatottan játsza, mint ahogy a szív tombol fájdalmában;
a második már panaszos; a harmadik nóta az csendesen sir, halkán zokog, olykor mintha a síró hangok közül egy-egy elfojtott »jaj« hallanék.
Miként a szív, ha kifárad, csendes megadással viseli tovább fájdalmát. — Elhallgat a hegedű, mintha a szív halt volna meg.

— Az a leány ott a hársnak támaszkodva, gyorsan előrehajlik, sietve pár sort vet a »santemoui« kottákra; lopva elolvassuk, bár ő hamar elteszi, de éles szemnek — szemüveggel — sikerül.

Visszajöttél, áldjon meg az Isten, visszavártalak,
Holdsugaras, sejtelmes éjjelen újra láthatlak.
Titkos vágygyal ragyognak a csillagok;
Bús nótádra fájó szívvel hallgatok.

Azt kérdezem, mond meg nekem édesen bús
[czigányom:
A szemedben, a dalodban mért reszket a fájdalom?

— Ennyi, de ha gyöngye is talán csekély kifejezője annak, hogy azt a nótakirályt, azt a czigányprimást, akinek a szívéből oly gyönyörű, oly szépséges magyar dalok fakadnak, azt minálunk mennyire szereti mindenki. A nemzet kincsének tekintjük, betegségét mindannyian gyógyítgatnók; gyógyítgatnók azt a fát, a melynek olyan pompás, illatos virága van, mint: a magyar dal.

* **Milán Budapesten.** A szerb exkirály hétfőn délután a turfon volt gróf *Zichy Jenő* társaságában, este pedig a grófnak vendége volt a Park-klubban. *Milán* gróf *Zichy Jenő* vel tegnap reggel 9 órakor a déli-vasuton *Kajtar-Szent-Ivánra* utazott, a hol szombatig vadászik. Szombaton visszaérkezik ismét a fővárosba és néhány napi itt tartózkodás után *Bécsbe* utazik.

* **Vágó Pál mint anarkista.** *Vágó* Pál, a kiváló festőművész — mint belényesi tudósítónk írja — már több hónap óta a bihari hegységekben időzött, ahol *Czárán Gyula* társaságában fényképfelvételeket és vázlatokat készített, a bihari-hegyek csodás természeti szépségeiről. *Vágó* ezeket a felvételeket az Erdélyi Kárpát-Egyesület megbízásából eszközölte, a mely sokszorosítani fogja, hogy az ország tudomást vegyen Biharvármegye természeti csodáiról. Ugy látszik, hogy az E. K. E. kissé jobban tudja a kötelességét, mint a Bihar megyei Kárpát-Egyesület! Elég az hozzá, hogy *Vágó* Pál fényképezés közben elvesztett a készülékéből egy lencsét. Azonnal telegrafált tehát *Pestre*, hogy küldjenek neki egy másikat. Minthogy azonban a táviró állomás *Belényesen* van, megkérte egyik ismerősét, aki belényesi orvos, hogy a telegrammot adja föl. A távirat szövege jóformán számokból állott s a következő lehetett:

Bitte 1, 3, 7, Avastigmat 2/3
D, Perif 9 Diam 25. Biharfüred
Vágó.

Az orvos amint *Belényesbe* ért, azonnal elküldte a sürgőnyt a táviróhivatalba. Nem sokára azonban visszajött a szolgálja azzal az üzenettel, hogy *anarkista-táviratokat* nem továbbítanak. Az orvos ezután maga ment el a postára, de bizony még neki is sok fáradságába került, míg el tudta hitetni a postával, hogy *Vágó* Pál jeles festőművész és nem anarkista.

* **Egy medve garázdálkodása.** Felsőcsernád környékén az utóbbi időben valósággal ki sem mert mozdulni a házból senki. Egy hatalmas himmedve járta át a közeli rengeteget s kedvére garázdálkodott. Semmiképen sem tudták elpusztítani. A napokban aztán *Kovács Sándor* vadász rálesett. Hét lépés távolságra jött hozzá a medve. *Kovács* csak akkor rántotta meg a ravaszt s a golyó fején érte a vad állatot, mely menten összeesett a halálos lövéstől. A hatalmas maczkó harmadfél métermérsát nyomott s testében vagy *hetven* puszkagolyót lelték.

* **A sertésvásár rendezése.** Az új sertésvásár-tér kérdésével foglalkozott tegnap délután a városházán egy bizottság, *Komlóssy* József elnöklété alatt, a melyben *Csányi Imre* állami állatorvos is részt vett. A sertésvásár-teret végleg rendezik, még pedig a miniszter óhajának megfelelően a ló- és baromvásártér mellé. Aklokot épített a város, a melyekben a sertéseket elhelyezik. A bizottság a helyszínén megállapította azon területet, a melyet a sertésvásár céljaira fel fognak használni. Jókora területet fognak feltölteni. Ugyancsak tegnap állapították meg a marhahajtó utakat. Ilyentül kijelöltek az áruraktár háta mögött levő területet, továbbá *Felső-Pecze-utcát*, *Alsó-Pecze-utcát*, *Gyepsor-utcát*. A sertések hajtására pedig *Nagy-Körözs-utcát* jelölték ki.

* **Tiszába ugrott.** A borsodmegyei *Aroktó* községben vasárnap egy ismeretlen asszony a *Tiszába* ugrott. A partmentén levő halászok észrevették, hogy az asszony eltűnt a hullámok közt, többen utána ugrottak, de későn érkeztek, mert az ismeretlen asszony nyomtalanul eltűnt. A holttestet eddig még nem sikerült felszínre hozni.

* **A színügyi bizottság gyűlése.** Meghívó. A színügyi bizottság tagjait tisztelettel felkértem, hogy a f. hó 31-én d. u. 3 órakor a város háza termében tartandó ülésen megjelenni sziveskedjenek. Tárgy: A színház megnyitása programjának megállapítása és egyéb elnöki előterjesztések. Nagyvárad, 1900. aug. 28. Dr. **Hoványi Géza**, színügyi bizottsági elnök.

* **Értesítés.** **Somogyi Károly** színigazgató városunkba érkezett a színházi munkálatok megtekintésére és e héten itt marad. Értekezni vele a színház főbejárata mellett levő irodában.

* **Elszámolás.** A Kath. Legényegylet fényes zászlószentelési ünnepének sikerét nagyban előmozdította az a szíves készség, mely közel 3 távolban megnyilatkozott az egylet anyagi támogatásában. Az ünnep költségeinek fedezéséhez adományokkal járultak **Nagyváradról** a következők, mely adományokat az egylet a legnagyobb köszönettel nyugtázt.

Stark Gyula 6 kor., Szilágyi Sándor 2 kor., Gyenge Imre 2 kor., Nagy József 2 kor., Náth János 6 kor., Rigli József 10 kor., Fröhlich János 10 kor., Fröhlich György 5 kor., Kulcsár József 1 kor., Kállay Albert 6 kor., Nozák Rudolf 10 kor., Papp János 7 kor., Bodó Bertalan 5 kor., Sz. Kocsis János 4 kor., Lévy István 3 kor., Rátkay József 4 kor., Borbély Ferencz 4 kor., Gozsa Mihály 4 kor., Dornyey Ferencz 6 kor., Szolga Ferencz 6 kor., Somogyi Lajos 4 kor., Leitner Lajos 6 kor., Csobánecz Lajos 8 kor., Réti Népkör 6 kor., Fábry Zsigmond 5 kor., Fábry István 5 kor., Kovács Kálmán 4 kor., Fehér Gyula 4 kor., Harabula József 10 kor., báró Stipsics A. 6 kor., B. Papp Anna 20 kor., Gácsi György 2 kor., Kelemen Kálmán 10 kor., Vinkler Jozefa 6 kor., Iványi István 4 kor., Vinkler Lajos 4 kor., Rádl Ödön 20 kor., Ramminger István 5 korona.

(Folytatjuk).

* **Tifuszi járvány a megyében.** Mint tudósítónk jelenti, a Belényeshez közel fekvő **Fenes** községben a minap föllépett a tifuszi járvány s azóta egyre veszedelmesebb mértékben terjed. **A nagyvárad 37. gy. ezred ezidőszereint oda van elszállásolva**, de a járvány miatt valószínűleg áthelyezik valamelyik másik községbe. A hatóságok megtették intézkedéseiket, hogy a baj tovaterjedését megakadályozzák.

* **Katonavilág Belényesben.** Mozgalmas élet van néhány nap óta Belényesben, ebben a különben csöndes biharmegyei városkában. Belényes vidékén tartják ugyanis az idén a hadosztálygyakorlatokat, amelyben az aradi 33. a debreczeni 39. és a nagyvárad 37. gyalogezredek, a temesvári 61. ezred egy zászlóalja, a nagyvárad 37. gyalogezred és a Vilmos-huszárok ezrede vesznek részt. A huszárok, tüzérek és a 39. ezred Belényesben van elszállásolva, a nagyvárad 37. gyalogezred Fenesen, az aradiak pedig Nyégerfalva községben vannak elszállásolva. Belényes lévén a központ, délután és estefelé a szomszédos községekből is bejönnek a tisztek s valóságos ostrom alá veszik a kis város néhány vendéglőjét. Délutánonként 5—7 óráig a 39. gyalogezred zenekara tizenéneket rendez, mikor is a piac tere olyan mozgalmas képet nyújt, mint bármelyik nagy város korzója. Különös érdeklődés tárgyát képezi a kiváncsi vidéki közönség előtt **Ferencz József** braganzai herceg, a kinek **Aulich** ezreddel való érdekes afférről a lapokból értesült a közönség. Mint mi is megírtuk, a herceg Magyar-Csékén kard nélkül jelent meg a vendéglőben, a hol **Aulich** ezredes is jelen volt s nem vette le fejéről a sapkáját. S mikor ezért az ezredes figyelmeztette, a herceg provokáltatta **Aulichot**, a ki megtagadta az elégtételt s jelentést tett az esetről a hadtestparancsnokságnak. A herceg állítólag egyenesen

ő Felségének jelentette föl az ezredest. Ez még a múlt héten történt, vasárnapra aztán megjött Belényesbe az afférr folytatása is. Valaki ugyanis azt a hirt költötte, hogy ő Felsége parancsára **Aulich** ezredes és az egész 37. gyalogezred defilézni fog a herceg előtt. A hír hihetetlen gyorsasággal terjedt el a városkában s vasárnap már a kora délutáni órákban mindenki igyekezett a piac tere, hogy az érdekes elvonulásnak szemtanúja legyen. De hiábavaló volt minden várakozás, mert az elvonulásból természetesen nem lett semmi. A felültetett közönség meg kellett, hogy elégedjék a ténnyel. Hétfőn délelőtt nagy czéllövészetet tartott a katonaság **éles** töltényekkel, a melyet nagy közönség nézett végig. A katonaság a mézesi dombon helyezkedett el, a czélul szolgáló fabábuk pedig a karbunári szakadékban voltak fölállítva. A gyakorlatok szeptember 3-ig tartanak, akkor lesz a lefúvás s az ezredek 4-én indulnak el Belényes vidékéről.

* **Kilenczvenkettős koronások.** Furfangos módon csapott be egy komédiás trupp néhány belényesi kereskedőt. A társaság jeles tagjai bementek egyes üzletbe s ott azzal állottak elő, hogy produkcióikhoz szükségük van olyan koronákra, amelyeket 1892-ben vertek. A hiszékeny kereskedők lépre mentek, s a művészeknek rendelkezésükre bocsátották pénzes ládáikat, hogy kilenczvenkettős koronákat válogassanak. Azok választottak is néhányat, amelyért más koronákat adtak, azután távoztak. A kereskedők csak este, az összeszámolásnál vették észre, hogy a komédiások 15—20 koronáig megkárosították őket, de akkor már a jeles művész társaság túl járt a határon.

* **Öngyilkos takarékpénztári hivatalnok.** **Jobb Károly** budapesti születési 27 éves takarékpénztári tisztviselő, a ki legutóbb az Egyesült Fővárosi Takarékpénztárnál volt alkalmazva, tegnap hajnalban a Gyár-utca 17. sz. a. levő ház IV. emeletéről az udvarra vetette magát s szörnyet halt. A házbeliek állítása szerint kevéssel azelőtt tért haza s lakásába be sem ment, hanem nyomban levetette magát a borzasztó mélységbe. Tettét valószínűleg szerfelett idegességében követte el. Bevitték a bonczoló intézetbe.

* **Az erdő titka.** Budapest mellett a gubacsi dűlő erdejében hétfőn déltájban egy ismeretlen férfi holttestére akadtak. A mell bal oldalán véres seb tátongott. Jobbra tőle, a forgópisztolya hevert. A külsőségek öngyilkosságra vallanak. A holttestet az orvostani bonczoló intézetbe szállították, hogy személyazonosságát megállapíthassák.

* **Rejtélyes gyilkosság.** A dévai törvényszék vizsgálóbíráját és a királyi ügyészséget rejtélyes bűneset foglalkoztatja. E napokban ugyanis a **zami** eljárás feljelentést tett a dévai törvényszékhez, hogy a község határában levő **Suresku** Avram háza udvarán kutás közben egy férfi és egy gyermek holttestére bukkantak. — A vizsgálat kiderítette, hogy **Suresku** ezt a házat, hol a holttesteket találták, fél évvel ezelőtt vette meg özvegy **Bracsunesku** Juonnától, a ki férje halála után vadházasságra lépett **Micsku** György szolgálégnnyel. **Bracsuneskuné** második felesége volt **Bracsunesku** Juonnak, a ki egy évvel ezelőtt fiával, a 14 éves **Györggyel** a nép állítása szerint a Marosba fulladt. A vizsgálat megállapította, hogy a feltalált holttest **Bracsunesku** Juon és fia holtteste volt. Ezeket a szerencsétleneket az asszony szolgálójával együtt meggyilkolta és holttestüket az udvaron elásták. Azután azt híresztelték, hogy a vízbe fulltak. A gyilkos asszony és szeretője, a szolgálégny a férj halála után elköltöztek a környékre s állítólag Amerikába mentek. A csendőrség a gyil-

kos asszony rokonánál megtartott házkutatás alkalmával egy levelet talált, melyből megállapították, hogy a gyilkosok Romániában **Jassy** mellett egy kis faluban tartózkodnak. — Elfogatásuk iránt a vizsgálóbíró megtette a kellő intézkedést.

* **Az Astra mulatsága.** Mint már megírtuk, az oláh közművelődési egylet belényesi fiókja szeptember 2-án tartja közgyűlését **Szombatság-Rogozon**. A közgyűlés hangversenyyel és színi előadással lesz egybekötve. A hangversenyen erre a czélra alakult dalkör fog közreműködni, azonkívül szavalni fog **Chioran A.**, **Pop A.**, **Maier Veturia**, **Mann M.** A hangverseny után előadásra kerül **Vulcan József** **Czifranjomoruság** című egy felvonásos népszínműve, amelyben **Pinter J.**, **Pinter E.**, **Cosma V.**, **Popp P.**, **Bolcas M.**, **Costin M.**, **Papluca E.**, **Chioran A.**, **Nestor G.** vesznek részt. Egyik oláh ujság a következő megjegyzést fűzi a meghívóhoz: »Felhívjuk a biharmegyei közönség figyelmét erre a kulturaczióális összejövetelre, amelyet errefelé oly ritkán van alkalmunk látni és appellálunk mindenkinek a jó érzésére, hogy támogassa a közgyűlés sikerét.«

* **Katonák Biharfüreden.** Most, hogy Belényes vidékén hadgyakorlatok folynak, a tisztek közül igen sokan tesznek kirándulást Biharfüredre, erre a gyönyörű klimatikus fürdőhelyre. Legutóbb meglátogatta a fürdőt nagyobb társasággal **Ferencz József** braganzai herceg, továbbá **Lovetto** altábornagy, **Szapáry József** gróf huszárkapitány, **Keglevich György** gróf tiszthelyettes és többen. **Lovetto** altábornagy kíséretével kirándulást is tett Biharfüredről az 1627 méternyi magas **Pojéni-csucsra**.

* **Agyonvert vásári tolvaj.** Bogáros nagyközség lakosai nagy kegyetlenségnek voltak szemtanúi e hó 26-án. Az említett napon, bucsu és vásár volt a községben, amelyre a vidékről is nagy számban érkeztek iparosok és kereskedők. **Göröncsér András** és felesége écskai lakosok ismert alakjai voltak az alföldi vásároknak s mint vásári tolvajokat a rendőrség és csendőrség is állandó figyelemmel kísérte. Több ízben büntetve is voltak. Ez a jeles házaspár megjelent a bogárosi vásáron is és mialatt az asszony a rőfös kereskedőket dézsmálgatta, addig a férj; **Göröncsér András** az iparosok sátorai között járkált és leste az alkalmra, hogy lophasson valamit. A sokaság között egyik csizmasátort szemelte ki, ahonnan egy pár csizmát akart elemelni. Már kifelé indult a sátorból a lopott csizmával, a mikor a tulajdonos: **Czapik Péter** csizmadia mester észre vette és galléron ragadta. A nagy lármára hamarosan összefutottak a többi iparosok is és sátorkarókkal addig verték a tolvajt fejbe, míg eszméletét vesztve össze nem esett. Mire a csendőrség megérkezett koponya repedés következtében meghalt. A csendőrség a verekedésnél jelen volt mesterembereket a vizsgálóbíró megérkezéséig őrizet alá vette. Ugy szintén elfogta az agyonvert tolvaj feleségét, a kinél már több lopott tárgyat találtak.

* **A családirtó.** Vértagyasztó vérengzést követt el **Agárdon Palenczár** Ádám odaváló földműves ember, a ki e hó 26-án éjjel négy tagból álló családját majdnem elpusztította. Egy **Kulcsár** nevű, elvetemedett ember, a ki **Palenczár** nének még leány korában udvarolt, a korcsában elhitette a férjjel, hogy felesége szeretőt tart. Az volt valószínűleg a czélja, hogy a férjjel az asszonyt jól elveresse. **Palenczár** azonban a sok bortól és beszédétől a feje elkábult, hazament, baltát vett a kezébe és a már álomban levő feleségét és két kisebb gyereket agyonverte. A nagyobbik fiu csak úgy tudott megmenekülni, hogy míg az apja az anyját verte, kifutott az udvarra és elbujt. Mikor

véres munkáját befejezte, azon vérezen visszament a korcsmába és a még mindig ott időző Kulcsárnak ezt felelte:

— No nem csal már meg többet a feleségem.

A korcsmában jelen volt néhány ember azonnal értesítette az előjáróságot, a mely a csendőrség megérkezéséig a gyilkost őrizet alá vette. A vizsgálóbíró tegnap a helyszíntre utazott a vizsgálat megejtése végett.

x Nagyobb gazdaságban mint gazda vagy kulcsár óhajta alkalmaztatni egy fiatal nős férfit, ki némi vagyonnal rendelkezik; románul beszél és ír. Szives megkeresések „Szorgalmas” jelige alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő távirataink szólnak:

Egy csatafestő a kínai harcztéren.

Berlin, aug. 28. (Saját tud. távir.) Vilmos német császár Rothohn csatafestőt Kinába küldte, hogy a harcztérről képeket fessen. A festő Waldersee főparancsnokkal indul el s a császár rendelkezése szerint a főparancsnok törzskarába lett beosztva.

Tüntetés Sanghaiban.

Sanghai, aug. 28. (Saját tud. távir.) Az idegen konzulok rosszaságukat fejezték ki a városnak Peking felszabadulása örömeire tervezett kivilágításáról és értékre adták a városi hatóságnak, hogy a kivilágításban nem fognak részt venni. Azt beszélnek, hogy az angolok a Jangce völgyében valami fontos lépésre készülnek.

A kínai zavargások okozója.

London, aug. 28. (Saját tud. távir.) Standardnak jelentik Sanghaiból, hogy most már iratokkal bizonyított tény, hogy a pekingi és tiencini idegenellenes zavargások tényleges szerzője Junglu. Ő volt az, a ki az ellenségeskedést szította és Tuan herceget, Kangjít, Lippinghent és az anyacsászárnét rábirta, hogy extren álláspontot foglaljanak el.

IRODALOM.

Magyarország a tizenkilencedik században. 4—5-ik kettős füzetét vetjük ennek a minden tekintetben kiváló diszümnek. A Szentfölddel foglalkozás bevezető rész ívei Jézus életét ösmertetik röviden, majd sor kerül Palesztina további sorsára, különösen figyelemmel kísérve az újabb események között Vilmos császár szentföldi utazását. — A történelmi rész Magyarország részvétét tárgyalja a francia háboruban. A füzethez XIII. Leo pápa sikerült arcképe van csatolva. A vállalatot ajánlja maga az a tény, hogy a könyvtárai számára küldött diszpéndányokat úgy a pápa, mint Vilmos császár elfogadták s hogy a pápa áldását, a német császár pedig szívélyes köszönetét küldte a szerkesztőnek, Pálffy Ferencz budapesti ügyvédnek. De ettől eltekintve, önmagát is ajánlja a mű egyrészt kifogástalan katolikus szellemű, fogékony irányával, más-

részt pompás illusztrációival. A jelen füzetet is 46 szebbnél-szebb kép díszíti. Megrendelhető Budapesten, Erzsébet-körút 29. sz. a. Előfizetési ára egy évre 12 korona. — Egy füzet ára egy korona.

Igazságszolgáltatás.

A lázadó község. Már a tegnapi számban is megemlékeztünk arról a monstre pörről, melynek vádlottjai huszonhat vámosi oláh gazda bírótul együtt. A nagyváradi kir. törvényszék, dr. Móré Pál törvényszéki bírónököle alatt tegnap ítélkezett a lázongó gazdák fölött. A bizonyítási eljárás befejeztével Gáthy Bálint kir. alügyész a vádhatóság képviselőjében Styop Ilie, Bilánca Tógyer, Balázs Nucz, Novák Mitru, Csapuz Pas és Kapris Mitru vádlottakkal szemben elejtette a vádat. Veress János nagyváradi ügyvéd védbeszéde után a kir. törvényszék a többi vádlottat a btk. 165. §-ába ütköző hatóság elleni erőszak vétségében büntösnek mondotta ki és Dusko Vasza-lit, Bere Mitrut, Abrudán Tógyert és Abrudán Vaszielit 14—14 napi, a többi vádlottat pedig 8—8 napi fogházra ítélte el. A vádlottak az ítélet ellen felebbezték.

Ős-Buda bukása. A városligeti mulatóhelyen, a vidám Ős-Budában a múlt héten becsukták a kaput. Nem győzte tovább pénzzel az igazgatóság, s az állandó pénzzavar miatt, mely odáig terjedt, hogy a vállalat nemcsak a hitelezőit, de már az artistákat és maga alkalmazottjait sem tudta fizetni, be kellett zárni a mulatót. Vagy 300 000 korona adóssága van a vállalatnak. A hitelezők közül Törley pezsgőgyáros tegnap csődöt kért Ős-Buda ellen s e kérelem dolgában a tárgyalást kinttuzte a kir. keresk. és váltó törvényszéknél dr. Schmidt Gusztáv bírón. Már ott tartottak, hogy a bírónököle elrendeli a csődöt, amikor a hitelezők meggondolták a dolgot és egyezkedni próbáltak. Az egyezkedési alkudozásokra tekintettel aztán a bírón elhalasztotta a tárgyalást s annak folytatását a jövő péntekre tuzte ki. Ha addig nem sikerülne rendezni a vállalat adósságait, a bírónóság kimondja a csődöt.

Pör az Anyaföld miatt. A Magyar Színházban nemrég előadták Géczy István új darabját, a kissé szociálisztikus izű Anyaföld című népdramát. A darabban, melyet Baghi igazgató társulata is be akart mutatni Siklóson, furá dolog esett meg ottan. A járás főszolgabirója ugyanis, Krasznay Mihály, betiltotta annak az előadását, a nélkül, hogy megmondta volna, honnan veszi ezt a mindenható cenzori jogát. Egyszerűen így tetszett az a főszolgabirónak, a ki hallott valamit arról, hogy Anyaföldben szó esik a szociálizmusról is. Avval természetesen nem törődött, hogy pl. Hódmező-Vásárhelyen, a hol pedig bőven van szociálalista földmives nép, semmi bajt nem csinált a darab előadása. Baghi igazgató persze kénytelen volt a népdramát levenni a műsorról s azoknak, a kik előre váltottak jegyet, a pénzt visszaadni. A főszolgabirón önkényes intézkedése révén azonban nemcsak a direktor károsodott, hanem a szerző is. Géczy István az ügyvédje, dr. Gleichmann Lajos budapesti ügyvéd útján Krasznay főszolgabirón ellen kártérítési pört indított. A hozandó ítéletet író- és színészkörökben érdeklődéssel várják.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: Poynár Dénes.

2619 Dr. Breider Mór uzsora és k. testi sértés — helybenhagyva.

2638 Greif Antal becsületsértés — visszautasítva.
2777 Szemere Miklós lopás, stb. — helybenhagyva.

Előadó: Bige Gyula.

1672 Janási László okirathamítás — helybenhagyva.
1882 Szirb Juon és társa rágalmasz — helybenhagyva.
1886 Barneu Nikolae testi sértés — helybenhagyva.
1908 Rozsnyai István és társa lopás — részben megváltoztatva.
1953 Vandrák János lopás — rendelet.
1960 Lingurár Ivanye és társa testi sértés — helybenhagyva.
2036 Deczki Bénéiné sikkasztás — helybenhagyva.
2166 özv. Gali Sándorné és társa becsületsértés — visszautasítva.
2183 Turzó Sándor hatóság elleni erőszak stb. — helybenhagyva.
1978 Paskucz Ravéka rágalmasz — helybenhagyva.
2008 Lukács Zahari sikkasztás — megváltoztatva.
2145 Kiss József rágalmasz és magánlaksértés — helybenhagyva.
2487 Kis József magánlaksértés — csatolás.

MULATSAG.

Tánczvizalom Pecze-Szőllősön. A Pecze-szőllősi Övasó-Egylet 1900. évi szeptember hó 1-én Pecze-Szőllősön az ugynevezett »Jégpince« helyiségben saját pénztára javára zártkörű tánczvizalmat rendez. Belépti-díj személynként 1 korona. Kezdeté este 8 órakor.

REGÉNY-CSARNOK.

Balny város titka.

Regény.

Francziából fordította: K—G.

30.

VI.

— Hogy miért? kiáltott Boislevent, azért mert, ez a Ledoux, a kit ön annyira dicsért, egy közönséges svindler volt, sikkasztó, tolvaj! Frémont a meglepetéstől szóhoz sem jutott.

— Ugy-e csodálkozik rajta? Pedig ez a tiszta igazság. Az ön becsületes jegyzője búrzespekulációkba keveredett, melyek elnyelték saját vagyonát, leánya hozományát, a nála lévő idegen pénzeket . . . mindent! Ez a derék Ledoux éppen jókor halt meg, hogy kikérülje a bukást!

— Borzasztó dolgokat mond ön uram, ez az egész kerületben óriási zavarokat fog okozni, az apró földmivelők százainak tönkremenését . . . És a leánya! . . . Szegény Lucie! . . . Ő reá is a nyomor vár . . . óh, a szerencsétlen, a boldogtalan! . . .

A vizsgálóbíró folytatta sétáját.

— Hát a Dubreuil Jakab százezer frankja? kérdezte Frémont kis idő múlva.

— Az is eltűnt, de az a különös, hogy ennek sehol semmi nyomát sem lehet a könyvekben és iratokban találni.

— Talán a gyilkos ellopta?

— Bizonyosan.

— Így hát a Dubreuil elleni vád elesik?

— Ellenkezőleg, alaposabb, mint valaha!

— Nem értem.

— Pedig egyszerű a dolog. Dubreuil ismerte a közjegyző anyagi viszonyait, azért visszakérte a nyugta nélkül átadott összeget. A jegyző elutasította, erre heves szóváltás keletkezhetett köztük, . . . a többi világos; Ledoux meghalt, Dubreuil pedig visszavette a pénzét.

— Ezt nem hiszem.

— Hát nem ő mászott-e be a kerítésen? nem ő mehetett-e be csupán gyanu nélkül az

irodába? Tudhatott-e más a százezer frankról? Most már érthető, hogy miért nem akart hát Dubreuil vallani!

— Én azt hiszem, hogy Dubreuil nem bűnös, csak ügyetlen. Ha zsebében volt az ellopott kertajtó kulcsa, miért mászott át a falon, miért szennyezte be ruháját, szakította szét óralánczát? Én azt hiszem, hogy ha ő lenne a gyilkos, bevallotta volna.

— Ez mind nem változtat a dolgon. Bizonyos, hogy Dubreuil bent volt a jegyző kertjében. Mit akart ott? . . . Óh tudom mit akar felelni: találkozája volt Ledoux kisaszonnyal és hogy az ő hirnevének ne ártson . . . Ez nagyon közönséges védelmi mód s nem csodálkozhatik rajta, ha keveset adok rá.

— Mondtam talán valamit, a miből erre következtethetett?

— Nem, de úgy látszik, hogy ön csak össze akarja zavarni a vizsgálat fonalait. Ha tud valamit, miért nem mondja meg nyíltan s miért hagy engem tapogatózni? Tanulmányozom az ügyet, de mindentűt hihetetlen ellentétek zavarnak meg. Vegyük csak az orvosi véleményt. Ugy Bernard doktor, mint a kiküldött szakértő azt állítja, hogy a jegyzőnek delután kellett meghalnia. Hiába mondtam nekik, hogy este nyolcz órakor Ledoux a legjobb egészségnek örvendett, nem akarnak engedni. Így bizhatik az ember az orvosokban! . . . S ön is ide jön, hogy még több zavart okozzon. Legálább valami új nyomot mutatna!

— Lehet, hogy fogok mutatni.

— Mit mond? Beszéljen kérem!

— Még nem, mert még nincsennek biztos adataim.

— Igyekeztek azokat hamar beszerezni.

— Igyekszem és ebben ön is segítségemre lehet.

— Hogyan?

— Mindenekelőtt beszélnem kell Dubreuillel.

— Lehetetlen, neki most nem szabad senkivel érintkezni.

— Ha pedig most nem lehet, akkor a gyilkos bátran elmenekülhet.

— Ide hozsam az irodámba?

— Nem, ön előtt nem beszélne.

— Jöjjön el hát holnap.

— Itt leszek. Még egy kérdést. Tudják már mások is Ledoux sikkasztását.

— Nem, csak ön és én.

— Akkor arra kérem, hogy várjon a nyilvánosságra hozatallal még két napig, magam akarnám Dubreuilnak és Lucienek tudtára adni; ha mástól hallaná, meg belehalna.

— Legyen a mint kívánja.

Frémont a következő vonattal visszatért Balnya.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A király Bécsben.

Ischl, aug. 28. (Saját tud. távir.) Ő Felsőge legújabb elhatározása szerintszeptember 8-án Bécsbe utazik.

Szabadka város Darányinak.

Szabadka, aug. 28. (Saját tud. távir.) Szabadka város törvényhatósága ma délután nagy gyűlést tartott, melyen Darányi miniszternek hálás köszönetet szavaztak, a Pester Lloydal szemben pedig igaztalan támadásaiért megvetésüknek adtak kifejezést. Ebből az alkalomhól egyszersmind mozgalom indult meg, melynek az a tendenciája, hogy a megvetett lap minden körből kitiltassék.

A megrótt egyetemi hallgatók.

Budapest, aug. 28. (Saját tud. távir.) Az egyetemi tanács ma ülést tartott, mely alkalomból azt a határozatot hozta, hogy a magukat radikálisoknak nevező ifja-

kat fegyelmileg megróvjá. Kimondja továbbá, hogy a jövő tanévben egyikük sem részesül semmi kedvezményben s a mozgalom vezetőit: Weiler Ernőt, Détsy István és Silberstein Ötvös Leó egyetemi hallgatókat két félévre az egyetemről elutasítja. Szigoruan kimondotta továbbá, hogy az újraalakulási indítványukat visszautasítja és komolyan figyelmezteti, hogy alapszabályok nélkül újra megalakulni ne merészkedjenek, mert ellenkező esetben nagyon komoly következményeket vonna maga után.

Az önkéntes büne.

Budapest, aug. 28. (Saját tud. távir.) Salzburgból érkezett távirati értesítés szerint egy odaváló gyalogezred kötelékében álló önkéntes, a ki tagja egy katolikus egyesületnek, konfliktusba keveredett önkéntes társaival. A megsértett önkéntes, az egyesület szabályaira hivatkozva, nem akarta provokálni sértegető társait, a mi miatt a becsületbíró elé került. A tisztekből álló becsületbíró ítéletében kimondta, hogy még altiszti rangra sem méltó, aki a sértett becsületért elégtelt nem vesz.

Hírek a búr harcztérről.

London, aug. 28. (Saj. tud. távir.) A Reuter-ügynökség jelenti Maszeruból, tegnapi kelettel: Senekalnál és Betlehemnél három kis búr csapat bukkant fel. Roberts tábornagy azt jelenti, hogy a huszonhatodik ütközetben öt embere elesett és 53 megsebesült. Buller csapatai ott ütötték föl táborukat, a hol az éjszaka érte őket. Tegnap Salisburitól mintegy 13 órányira egy hidról lezuhant egy tehervonat. Öt ember odaveszett.

Az angolok veresége.

London, aug. 28. (Saját tud. távir.) Az angolokat nagy veszteség érte. A folyó hó 26-án történt nagy ütközet alkalmával a búrok az angolokat megverték és két angol századot elfogtak.

Az utolsó kísérlet.

London, aug. 28. (Saját tud. távir.) Pretóriából érkezett hír szerint Botha búr hadvezér még egyszer szembeszáll az angol hadsereggel, s azután befejezi a háborút. Ha a harcz sikertelen eredménnyel végződik, a búrok a Delagoa öblön átkelve, elhagyják az országot.

Anarkista a fővárosban.

Budapest, aug. 28. (Saját tud. távir.) A budapesti rendőrség ma délután letartóztatott egy olasz munkást, a kiról kiderült, hogy az illető Lucheninek, Erzsébet királynénk gyilkosának Budapesten lakótársa volt. A kutatás folyamán egy anarkista revolvért találtak nála s minden felfedezett jel arra mutat, hogy veszélyes anarkista.

Szerencsétlenség a gyakorlótéren.

Parciennes, (Belgium) aug. 28. (Saj. tud. távir.) Egy hadgyakorlaton, a melyben ds dások és testőrök vettek részt, a két hadtest csapatai összeütköztek, mert nem hallották jókor az Áljl vezényszót. Egy katona csonttörést, három katona könnyű sérülést szenvedett.

Öngyilkos fa-ügynök.

Bécs, aug. 28. (Saját tud. távirata.) Weiner Lipót kolozsvári faügynök ma reggel a Stefánia-hidnál forgópisztolyával agyonlőtte magát. Weiner nagy idegbajban szenvedett és az öngyilkosságot hirtelen rohamában követte el.

Ujabb megkegyelmezések.

Belgrád, aug. 28. (Saját tud. távir.) A legújabb hírek szerint Sándor szerb király Draga királynő születése napja alkalmából október 7-én az összes politikai foglyoknak megkegyelmez.

KOZGAZDASAG.

Jóféle sáfrány termelése. Felhívjuk gazdáink, de különösen gazdaasszonyaink figyelmét a jóféle sáfrány termesztésére, a mely helyes termelési elvek követése mellett kat. holdanként 350—400 korona tiszta jövedelemhez is juttathat. Jó erőben lévő földet kíván, de a friss istállótrágyát nem szereti; sokkal helyesebb szőlőtörkölyvel vagy műtrágyával trágyázni. A kertileg megmunkált földbe szeptember elején ültetjük ki a sáfrányhagymákat, azokat tavaszon át gondosan gyomláljuk s a következő év Szent Mihály napján virágait szedjük. A sáfrány 3—4 évig hoz jó termést. A hozam kath. holdanként 20—30 kg. a mi tekintettel a sáfrány nagy értékét és kelendőségére, kitűnő jövedelmi forrás.

A legjobb minőségű sörárpát oly vidékeken, hol az árpa elég helytelenül a buza után következik s a talaj régebben látott trágyát, műtrágyát pedig nem használnak: a közönséges magyar árpa szolgáltatja; ellenben oly helyekre, a hol az igényesebb árpa termelésére a feltételek meg vannak, a hol az árpát czukorrépa után vetik s a hol a műtrágyák alkalmazása is mind inkább előtérbe lép, legmegfelelőbb féleség a Hanna árpa. A Hanna árpának a többi nemesebb árpa féleségekkel szemben előnye különösen abban nyilvánul, hogy bőtermősége daczára korán érik, termése tehát bizonyosabb s sörárpa tulajdonságait sokáig megtartja.

A vadgesztenye értékesítéséről igen érdekes adatokat olvasunk egy hazai előkelő gazdasági szaklapból. Azt mondja a cikk, hogy a székesfőváros erdőmestere a Budapest határában levő összes fasorok vadgesztenyéit vállalkozókkal gyűjteti s azt Pápára szállítja, a pápa-ugodi hitbizományi uradalmak vadaskertjeibe loco Budapest métermázsánként 3 korona 60 fillér tiszta haszon mellett. A hitbizományi igazgatóság a gesztenyét a vadak táplálására használja, melyek azt szivesebben eszik, mint a burgonyát, a mennyiben héja egy kis tanint, bele pedig kevesebb vizet tartalmaz, mint a burgonya s így nem is fagy meg olyan könnyen mint az utóbbi, úgy, hogy a vad a gesztenye élvezte folytán erősaódik, a burgonyától pedig az esetben gyöngyül, ha megfagy az, mert akkor hasmenést okoz.

Nagyváradí hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradí piaczon 1900 aug. hó 28-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.60—13.—. Kétszeres buza 11.60—11.—. Rozs 12.—11.80. Arpa 11.20—10.—. Zab 9.60.—9.20. Tengeri: 13.20.—12.80. Borsó 32.—. Lencse 34.—. Bab 13.20. Köleskása 24.—. Burgonya 7.—. 100 kiló lángliszt 25.—. zsemlyeliszt 24.—. fehérkenyér liszt 23.—, barnakenyér liszt 20.—. széna fuvarral 4.—.

szalma 1.— Szalonna 108.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahús —96, öntött gyertya —86. Lámpaolaj —82. 1 liter ó-bor 1.20. Uj-bor —80. Pálinka —72. Szilva-pálinka 1.80. Szesz 2.—, 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyu —48. olvaszt. fagyu 72.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 68.—, új bor 50.—, mész 2.10, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 24.—, köles —.—, repce —.—, dió —.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 42.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 1.12, sertéshus 1.—4, juh-hus 64, veres hagyma 12, fog-hagyma 22, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 40, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. löhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1900. évi aug. hó 28-ról. Tiszta buza körülbelül 3500 hltr. kétszeres buza 700 hltr, rozs 900 hltr, árpa 700 hkl, zab 650 hltr, tengeri 340 hltr, burgonya 470 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 80 drb, félhizott 130, sovány 300, súldó 540, malac: 680, hizott marha 50, jármás ökör 580 fejős tehén 300, borju 340, bivaly 21, juh és kecske 280, ló 323.

Marha ártáblázat 1900. aug. hó 28-ról. Egy pár első rendű jármás ökör 650—710, egy pár másodrendű jármás ökör 500—630, egy pár harmadrendű jármás ökör 280—480, 1 drb fejős tehén 100—250. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 155—236. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 124—190. 2 drb. veres borju 30—50, 1 drb. fél éves borju 38—48, 1 drb egy éves borju 50—78, két éves borju 72—176. 1 drb hizott sertés 90—146, 3 pár fél éves 30—36, 1 pár egy éves sertés, 44—70, 1 pár két éves sertés 70—160. 1 drb igás ló 160—320, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 28—36. 1 pár bojubőr 10—20, 1 pár löbőr 8—22.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúl eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 28.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	658.25
Magyar hitel	—	—	—	—	—	677.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	649.25
Rimamurányi	—	—	—	—	—	511.50
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	423.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határvidék.

Budapest, aug. 28.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7.65
Buza júniusra	—	—	—	—	—	8.03
Tengeri	—	—	—	—	—	6.23
Rosz okt.	—	—	—	—	—	7.06
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.33
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. aug. 28-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	96.10
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	90.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/0%	—	—	—	—	—	100.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	—	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	90.50
Italiméri jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	97.85
Horváth-szlavónföldterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	92.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	159.—
Tiszaszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	140.—
Osztrák járdék papírban	—	—	—	—	—	97.35
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	—	97.20
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	—	97.15
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	—	97.40
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	133.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	17.05
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	679.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	—	658.50
Párisi vista	—	—	—	—	—	96.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	—	—	—	—	—	19.31
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	118.30
London vista	—	—	—	—	—	242.30
20 márkás arany	—	—	—	—	—	23.63

A Magyar Nemzeti Bank által kiadott.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Teljes ellátásra

felvétetik

magános özvegyenél alsóbb osztályu középiskolai tanuló vagy leányka.

Czim a kiadóhivatalban.

ÉRTESEITÉS.

Tisztelettel tudatom az igen tisztelt vevőim és a n. é. közönséggel, miszerint

Fő-utcza, Rimanóczy-házban levő

hentes üzletem

teljes átalakítása és újonnan berendezése végett

az eladás

augusztus 21-től kezdve üzlet-helyiségem udvarán felállított fasátorban és főküzetemben,

ifj. Popper József fűszerkereskedése mellett eszközöltetik.

A n. é. közönség további partfogását kérve

teljes tisztelettel

Fröhlich János.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvar.							Kolozsvar—Nagyvárad—Budapest.							Püspök-Ladány—Debrecen—Érmihályfalva.								
	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	V. v.		V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.		
Budapest ind.	6 50	8 30	1 55	5 45	9 15		Kolozsvar ind.		5 23	7 —	12 32	6 13	11 01	P.-Ladány ind.	4 06	1 24	5 35	10 53	2 29	6 08		
Rákos >	7 02	8 51	2 08	6 06	9 28		Jegenye >		6 11	7 59	11 14	7 16		Debrecen >	5 14	2 33	6 26	11 44	3 36	7 41		
Ujzsász >	8 28	10 59	3 32	8 40	10 56		B.-Hunyad >		6 40	8 37	1 44	7 55	12 20	Érmihályfalva érk.	6 35	3 57	—	1 —	4 58	—		
Szolnok >	9 07	11 31	3 56	9 27	11 19		Csucsá >		3 25	7 09	9 19	2 15	8 37	12 52	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.							
Szajol >	9 21	11 50	4 09	9 46	11 33		Rév >		5 26	7 47	10 08	3 01	9 32	1 34		Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	
P.-Ladány >	10 43	2 —	5 28	11 53	12 55	4 54	Élesd >		5 54	7 59	10 25	3 15	9 49	1 48	Érmihályfalva ind.	6 36	11 17	3 14	5 27	9 14	—	
Báránd >		2 12		12 07		5 11	Mező-Telegd >		6 21	8 11	10 42	3 28	10 07	2 01	Debrecen >	7 51	12 36	4 16	7 10	10 27	9 01	
Sáp >		2 27	5 48	12 24		5 32	F.-Vásárhely >		6 49		11 01		10 27		P.-Ladány érk.	—	1 45	5 03	8 40	11 28	9 48	
B.-Ujfalva >	11 18	2 47	6 03	12 26	1 33	5 58	Vára-Velence >		7 02	8 32	11 10		10 37	2 25	Debrecen—Nagy-Léta—Vértés.							
M.-Peterd >		3 —		1 —		6 15	Nagyvárad érk.		7 16	8 38	11 17	3 57	10 44	2 31		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.		
M.-Keresztes >		3 12		1 14		6 31	Nagyvárad ind.		2 22	8 43	11 36	4 10	11 04	2 28	Debrecen i.	8 35	4 31	Nagy-Léta-	5 25	1 05		
Bors >		3 25		1 28		6 50	Püspöki >		2 36	8 52	11 47		11 14		Sáránd >	9 28	5 16	Vértés ind.				
Püspöki >	11 48	3 32		1 36		7 02	Bors >		2 47		11 54		11 22		H.-Bagos >	9 41	5 26	M.-Pályi >	5 47	1 30		
Nagyvárad érk.	11 56	3 42	6 39	1 48	2 11	7 16	Mező-keresztes >		3 12		12 05		11 37		H.-Pályi >	10 05	5 48	H.-Pályi >	6 03	1 48		
Nagyvárad ind.	12 16	3 58	6 46	2 06	2 18	12 25	Mező-Peterd >		3 30		12 17		11 50		M.-Pályi >	10 20	5 59	H.-Bagos >	6 18	2 05		
V.-Velenca >		4 05		2 30	2 25	12 32	B.-Ujfalva >		4 07	9 23	12 29	4 50	12 05	3 18	N.-Léta-			Sáránd >	6 40	2 29		
F.-Vásárhely >		4 16		2 41		12 45	Sáp >		4 39	9 38	12 47		12 25		Vértés érk.	10 43	6 18	Debrecen é.	7 18	3 13		
M.-Telegd >	12 48	4 38	7 15	3 03	2 50	1 12	Báránd >		5 01		1 01		12 41		Sáránd—Derecske.							
Élesd >	1 02	4 56	7 28	3 21	3 04	1 37	P.-Ladány >		5 17	10 06	1 34	5 40	1 19	4 03		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.		
Rév >	1 26	5 20	7 56	3 45	3 26	2 10	Szajol >			11 21	3 08	6 59	3 04	5 19	Sáránd ind.	9 38	5 26	Derecske ind.	6 00	1 49		
Csucsá >	2 16	6 31	8 37	4 53	4 16	3 49	Szolnok >			11 44	3 35	7 32	3 37	5 39	Derecske érk.	9 57	5 45	Sáránd érk.	6 20	2 09		
B.-Hunyad >	2 49	7 16	9 08	5 32	4 52	4 48	Ujzsász >			12 03	3 58	7 50	4 05	5 58	Arad—Nagyvárad.							
Jegenye >	3 15	7 49	9 33	5 01	—	5 34	Rákos >			1 37	6 03	9 28	6 52	7 38		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	<th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th> <th>Sz. v.</th>	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Kolozsvar érk.	3 50	8 33	10 08	6 59	5 55	7 40	Budapest érk.		1 50	6 20	9 40	7 10	7 50		Arad ind.	5 10	11 20	9 35				

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.